

Posudek vedoucí bakalářská práce

Autorka práce: Tereza Vejříková

Název práce: (Ne)možnost testování kvality omamných nealkoholových návykových látek preventivními a intervenčními programy v prostředí noční zábavy

Vedoucí práce: Mgr. Anna Hofschneiderová

Autorka si jako téma své bakalářské práce zvolila problematiku testování omamných nealkoholových návykových látek preventivními a intervenčními programy. V rámci tohoto autorka mj. představuje základní přístupy k práci s uživateli návykových látek (přístup snižování škod – *harm reduction*, a přístup ochrany veřejného zdraví – *public health*), popisuje možnosti kvantitativního a kvalitativního testování omamných nealkoholových návykových látek, zhodnocuje stávající podobu preventivních a intervenčních programů působících v prostředí noční zábavy a v prostředí hudebních festivalů v České republice a stručně představuje podobu těchto programů v zahraničí. Největší pozornost ve své bakalářské práci pak věnuje historickému vývoji možnosti testování omamných nealkoholových návykových látek preventivními a intervenčními programy v prostředí noční zábavy v České republice s důrazem na vývoj do roku 2010, kdy Ministerstvo vnitra vydalo k otázce testování své stanovisko, v němž toto testování označilo za nezákonné, a po tomto roce. Autorka hodnotí závěry vyjádřené v citovaném stanovisku Ministerstva vnitra jak z pohledu obecně uznávaných přístupů k práci s uživateli návykových látek, tak z hlediska konceptu lidské důstojnosti člověka a z něj vyplývajících požadavků na jakékoli omezování svobody člověka ze strany veřejné moci. V empirické části své práce autorka shrnuje svůj kvalitativní výzkum, realizovaný v tanečním klubu prostřednictvím rozhovorů s rekreačními uživateli návykových látek, jímž se snažila nalézt odpověď na dvě výzkumné otázky, a to, zda by možnost testování omamných nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy připadala respondentům smysluplná a zda by respondenti byli ochotni případnému otestování kvality návykové látky, kterou se chystají užít, část této látky „obětovat“.

Autorka ve své práci pracuje s řadou domácích i zahraničních zdrojů, které prokazují vysokou míru orientace, které ve zvoleném tématu má. Především zahraniční zdroje pak svou povahou a rozsahem jistě přesahují požadavky na bakalářskou práci, za což je třeba práci zvláště ocenit. Práce je logicky strukturovaná a psaná kultivovaným, čtivým jazykem.

Za silnou stránku práce lze jistě označit schopnost autorky s těmito zdroji kriticky pracovat, pouze je nereplikovat, nýbrž dospívat na jejich základě k vlastním názorům. Tato schopnost autorky je velmi patrná především v hodnocení stanoviska Ministerstva vnitra z roku 2010. Autorce se velmi výstižně, byť částečně mezi řádky, daří zachytit nepoměr přístupu státu, pokud jde o alkoholové a nealkoholové návykové látky, který nutně vyvolává otázky po své opodstatněnosti a oprávněnosti. Výstižně poukazuje na to, že v důsledku represivního přístupu státu je rekreační uživatel nakonec vydán do rukou „dealera“. V oblasti alkoholových návykových látek to byla přitom právě zkušenost s podvodnými výrobci alkoholu, která vedla dokonce ke zpřísnění záruk značení kvality alkoholu (tzv. metanolová kauza). Není přitom bez zajímavosti, že i některé zahraniční státy přistoupily k povolení

testování kvality nealkoholových návykových látek poté, co v důsledku požití nekvalitních látek došlo k úmrtí jejich uživatelů (např. Velká Británie).

Autorka též velmi správně vystihuje důležitý moment celé problematiky, a to, že navzdory stanovisku Ministerstva vnitra užívání omamných nealkoholových návykových látek z prostředí noční zábavy nezmizelo, což je velmi důležitý aspekt, má-li být posouzena legitimita tohoto zákazu ve světle konceptu lidské důstojnosti člověka, o což autorka usiluje. Práce by se jistě mohla dále zaměřit na otázku, zda zákaz testování s sebou přinesl alespoň pokles tohoto užívání, či nikoli, což je rovněž velmi důležitý aspekt celé problematiky, stejně jako na jiné formy testování návykových látek, nicméně lze si klást otázku, nepřesahovaly-li by takové požadavky již požadavky kladené na práci na bakalářské úrovni.

Za slabší stránku práce lze označit poměrně stručnou charakteristiku terénních a intervenčních programů působících v prostředí noční zábavy, a to především, pokud jde o práci s klienty těchto programů a jejich účinnost, a to i pokud v současnosti v České republice nemohou nabízet přímo testování omamných nealkoholových návykových látek.

V empirické části se autorce podařilo nalézt odpověď na obě její výzkumné otázky. Její výzkum prokázal, že rekreační uživatelé by testování kvality omamných nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy považovali za smysluplné a že by byli ochotni za účelem testování část látky, kterou se chystají užít, „obětovat“. Z výzkumu vyplynulo, že většina respondentů potvrdila, že by se v případě testování cítila bezpečněji. Výzkum realizovaný autorkou navíc přináší další témata, která jsou pro posouzení legitimacy zákazu testování omamných nealkoholových návykových látek jistě relevantní, avšak která již překračují vlastní předmět výzkumu realizovaného autorkou, a to především otázku samotných příčin užívání omamných nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy. Z výzkumu realizovaného autorkou vyplývá, že v tomto ohledu mezi rekreačními uživateli v prostředí noční zábavy velmi silně působí neformální normy, které by bylo možné označit i jako formu vrstevnického tlaku – tlaku nelišit se svým chováním od toho, jak se chovají ostatní návštěvníci prostředí noční zábavy, zvláště ti, se kterými člověk dané prostředí navštívil. Předmětný tlak pak může deformovat svobodnou vůli člověka, a snižovat tak racionalitu jeho uvažování, což může zakládat další protiargumenty proti stanovisku Ministerstva vnitra.

Je třeba uvést, že limitem výzkumu realizovaného autorkou, je nízký počet respondentů a skutečnost, že výzkum realizovala pouze v jednom klubu. Autorka si však tyto limity uvědomuje a sama je ve své práci reflektuje.

Práci lze obecně považovat za zdařilou a odpovídající nárokům na bakalářský stupeň. Velmi oceňuji především schopnost autorky samostatně argumentovat. Současně velmi oceňuji výběr tématu, jelikož jakékoli téma z oblasti přístupu *harm reduction* kuživatelům návykových látek, zvláště má-li úzkou vazbu na problematiku užívání návykových látek dospívajícími, lze v českém prostředí považovat za velmi přínosné.

Práci **doporučuji k obhajobě.**

Navrhuji stupeň **velmi dobrý.**

Otázky k obhajobě:

1. Jak byste nahlížela na možnost testování kvality omamných nealkoholových psychotropních látek nikoli v rámci terénních a intervenčních programů, nýbrž ve formě stacionárních testovacích zařízení (certifikovaných kamenných laboratoří)? Mohla by taková forma testování znamenat z hlediska argumentace Ministerstva vnitra možný kompromis?
2. V čem by bylo možné spatřovat unikátnost možnosti testování kvality omamných nealkoholových psychotropních látek v rámci terénních a intervenčních programů, kterou žádnou jinou formou testování nahradit nelze?

V Praze dne 3. června 2018

Mgr. Anna Hofschneiderová

